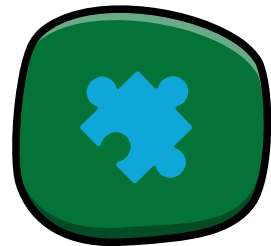

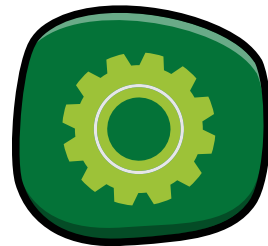

GARAPEN IRAUNKORRERAKO HELBURUAK

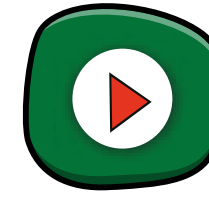
GAZTEAK

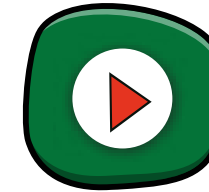
Kahoot

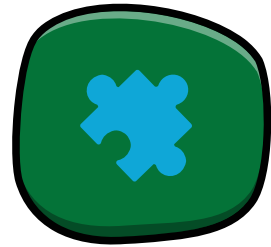
Jarduerak

Ekosistemak

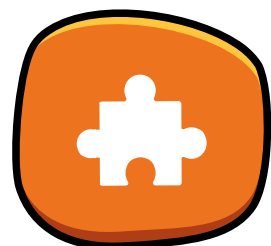

Baso-soiltzea

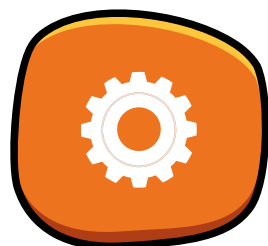

Jolasa

HAURRAK

Kahoot

Jarduerak

Ekosistemak

Kimu

Lurra bizitza da Zaindu dezagun!

02

DESERTIFIKAZIOA

01

BASOAK
BABESTEA

03

BIOANIZTASUNA
GALTZEA

04

LURRA
BABESTEN DUTEN
PERTSONAK ETA
EKIMENAK

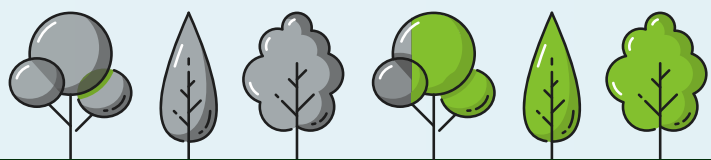
05

MUNDU OSOAN
LURRA ZAINZEKO
EKIMEN IRAUNKOR
GEHIAGO

01 | BASOAK BABESTEIA

2010 - 2015

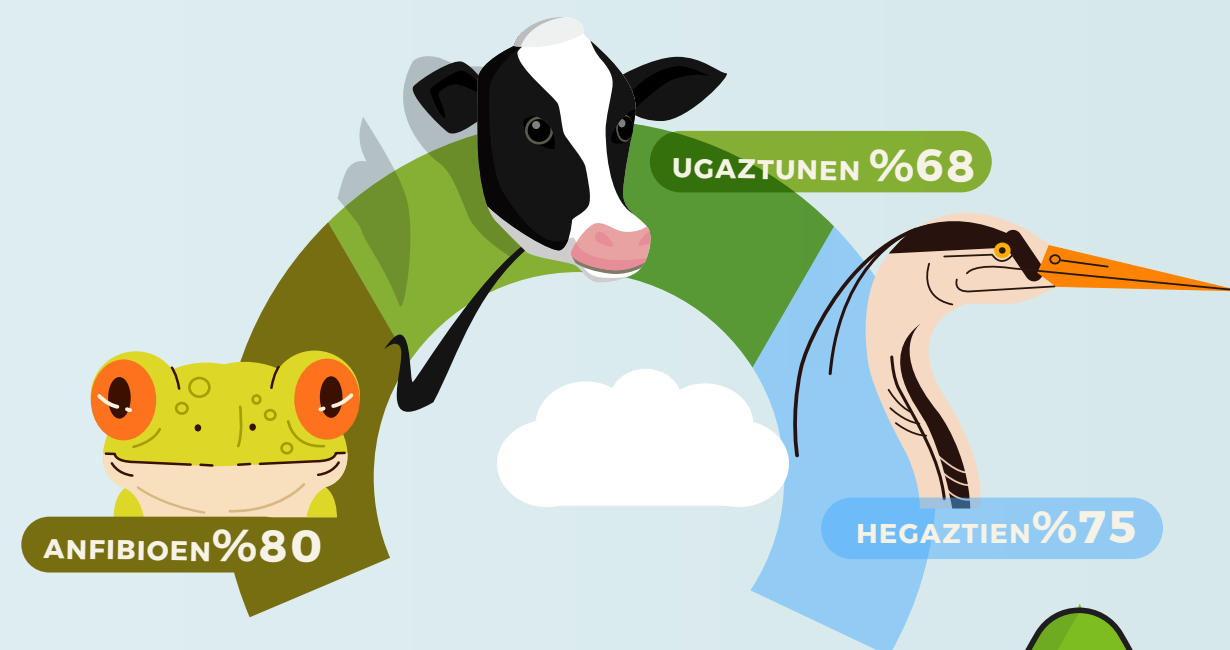
-3,3 M
Baso-hektarea

Emakumeak, pobrezia-egoeran daudenak eta landa-eremuetan bizi direnak batez ere, basoen beharra dute erre-gaiak, bazka eta elikagaiak lortzeko. Baso-soiltzearen ondorioz, pertsona batzuek ordu gehiago behar dituzte egunero premia horiei erantzuteko distantzia luzeak egiteko

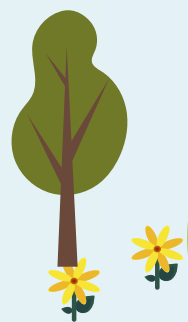
Honako animalia hauen habitata da basoa:

Munduko azaleraren ia % 31 basoz estalita dago

Babestutako eremuetan dauden basoen azalera handitu egin zen edo egonkor mantendu zen

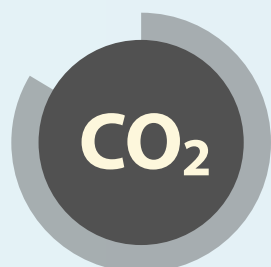

ZERGATIK DIRA GARRANTZITSUAK BASOAK?

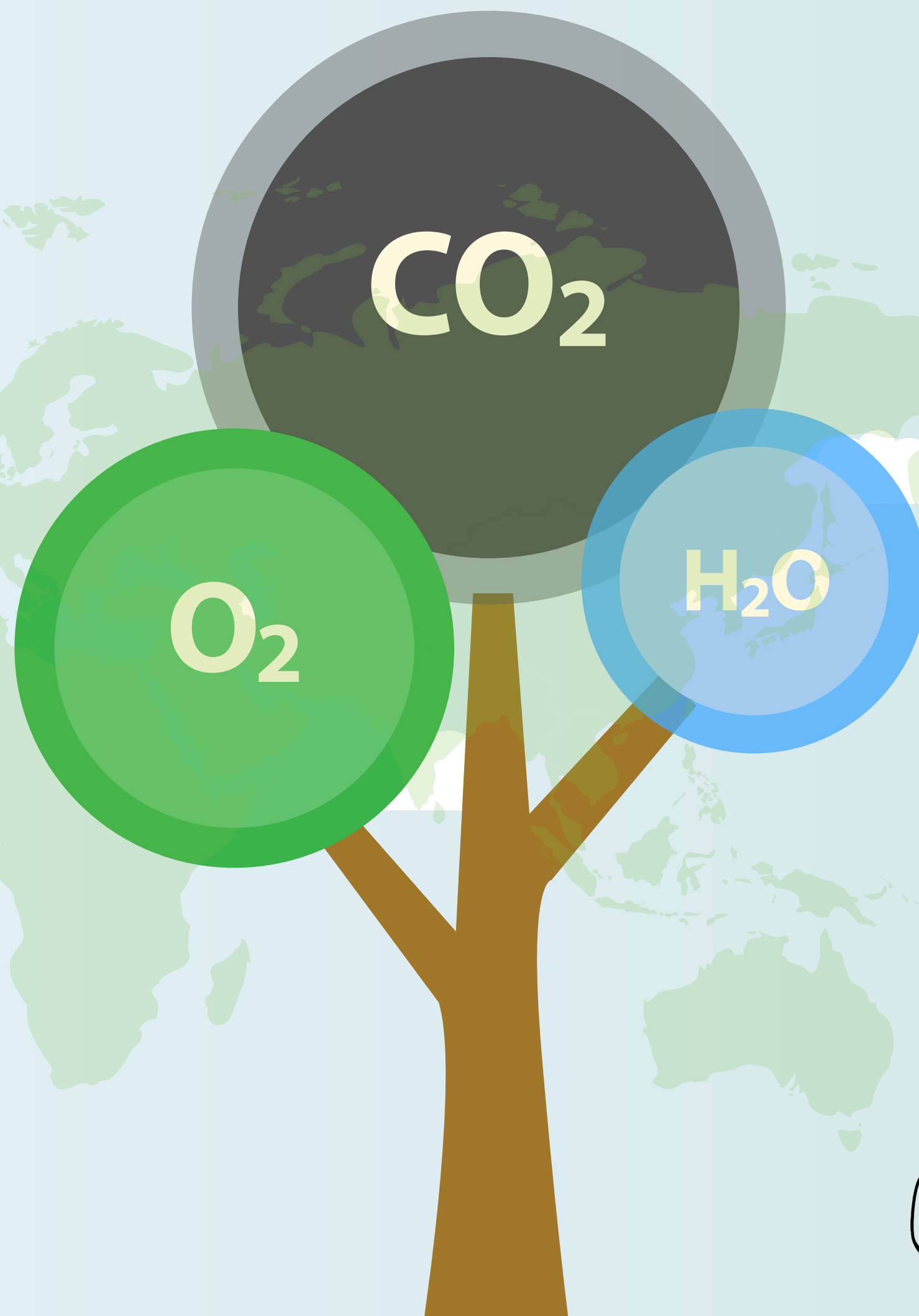
Baso batek azalera bereko beste edozein labore motak baino bi edo hiru aldiz oxigeno gehiago sortzen du.

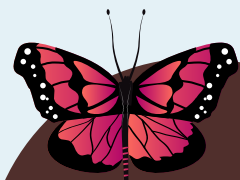

Zuhaitzek klima erregulatzen dute, eta atmosferako karbonoa murrizten dute.

Basoek edateko urez hornitzen dituzte munduko hiri handien % 33 baino gehiago.

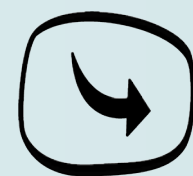
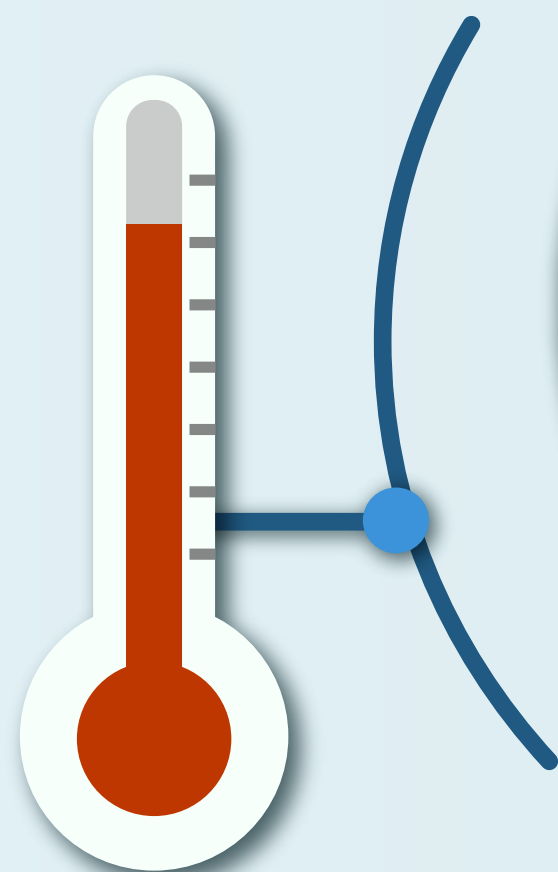

02 |

BASO-SOILTZEA Zer da?

Baso-soiltzea baso-azalera suntsitzea edo agortzea da. Ia beti gizakiaren ekintzak eragiten du, zuhaitz-mozketa handia edo kontrolik gabea dagoenean gertatzen baita.

02

ONDORIOAK

Eragina izugarria da, bioaniztasuna mehatxatzen du, eta giza populazioak ere arriskuan jartzen ditu. Desertifikazioak haien bizi-baldintzak degradatzen ditu.

Baso-soiltzea

Animalia-espezieen galera

Degradazioa

Temperatura altuak

Degradatutako lurren %20 inguru laborantza-lurrak dira.

Uholdeak. Arazo larria da eremu desertifikatuetan, landaretzarik gabeko lurzorua zahaitzak dituenak baino ur gutxiago xurgatzen baitu.

Ur-ekoizpenari ere eragingo lioke, landareen funtzioetako bat ura atxikitzea baita, gero berriro lurrundu eta hodeiak osatzeko.

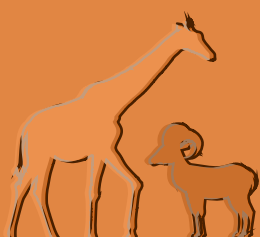
Animalia eta landare-espezieen galera dakar, bai eta ekoizpen-lurzorua emankorra eta ekosistemena ere.

Klima-aldaketaren ondorioak areagotu egingo dira, eta muturreko gertaera klimatikoak areagotuko dira.

Bizi-baldintzen degradazioa eta pobrezia areagotzea eragingo du. Garapen iraunkorrean eragina izango du.

Desorekak daude baliabide naturalak eskuratzeko orduan.

Gaixotasun zoonotikoak agertzeko arriskua handituko da, hala nola COVID-19a.

DESERTIFIKAZIOA

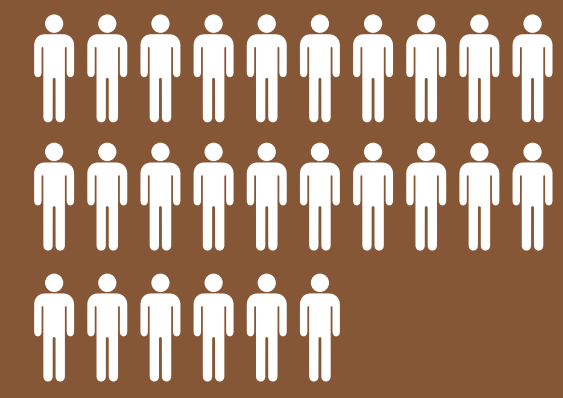
Nekazaritzara zuzendutako lurraren % 52k lurzoruaren degradazioaren ondoriozko eragin ertaina edo larria jasaten du.

Lehortearen eta desertifikazioaren ondorioz, 12 milioi hektarea galtzen dira urtero. Urtebetean, 20 milioi tona hazi landatu zitezkeen.

2600 M pertsona nekazaritzaren mende daude bizirauteko.

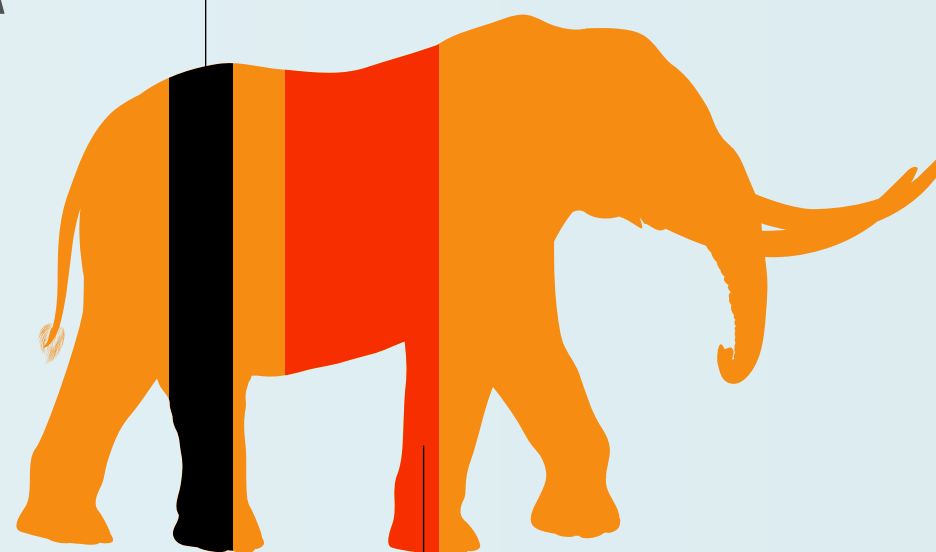
Pobretutako pertsonen % 74ri zuzenean eragiten die lurraren degradazioak mundu mailan.

03 | BIOANIZTASUNA GALTZEA

% 8 desagertuta dago

Ezagutzen ditugun animalien 8.300 arrazetatik

% 22 desagertzeko zorian dago.

Arrainek animalia-proteinen % 20 eskaintzen diete 3.000 milioi pertsonari.

Arroza, artoa eta garia dira elikagaien bidez jasotzen dugun energiaren % 60

Giza dietaren % 80 baino gehiago landareek osatzen dute.

Garapen bidean diren herrialdeetako landa-eremuetan bizi diren pertsonen % 80, gutxi gorabehera, landareetan oinarritutako sendagai tradizionalen mende daude oinarritzko osasun-arretarako.

Zer da

BIOANIZTASUNA?

Bioaniztasuna galtzeak aniztasun biologikoa murriztea edo desagertzea esan nahi du, hau da, gure planetan bizi diren izaki bizidunen aniztasuna gutxitzea edo desagertzea.

Ondorioak:

Espezieen desagertzea, Gizakia mehatxatuta dago, bioaniztasunaren galerak eta horrek uretan eta lurzoruan dituen ondorioek gizakiaren ongizateari eragiten baitiote, batez ere, elikadurari dagokionez.

Izurriteen ugaritzea: ekosistemetako desorekek pertsoneri eragiten dieten gaixotasunen agerpena bultzatzen dezakete, baita uztak kaltetzen dituzten izurriteak ere.

“Etorkizunerako gure txertorik onena natura eta bioaniztasuna babestea da, eta horixe da aurki dezakegun bizi-asegururik onena; izan ere, ekosistemak kaltetuz gero, murriztu egiten da basoek eta ozeanoek CO₂a xurgatzeko duten ahalmena”.

Zer egin dezakegu?

Bioaniztasuna ezagutzea da hura zaintzeko lehen urratsa. Bioaniztasuna ez da pertsonekin zerikusirik ez duen zerbait, kontrakoa baizik: funtsezkoa da gure planetan bizitza egon dadin.

Baliabide naturalen gehiegizko ustiapena saihestea: hondakin-urak tratatzeko programak ezartzea, landaketek ur gutxiago behar izateko egin beharrekoak egitea, CO2rik isurtzen ez duten energiak hobestea, ozono-geruza kaltetzen duten aerosolak saihestea, etab.

Kutsadura murriztea: autoetan katalizatzaileak erabiliz, garraio publikoa erregulartasunez erabiliz, ongarri eta pestizida gehiegi ez erabiliz, energetikoki eraginkorragoak diren eraikinak eraikiz, etab.

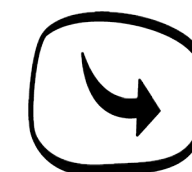
● Produktu jasangarriak kontsumitzea.

● Naturan arduraz jokatzeta.

● Bioaniztasunaren aurkako jarduerak salatzea.

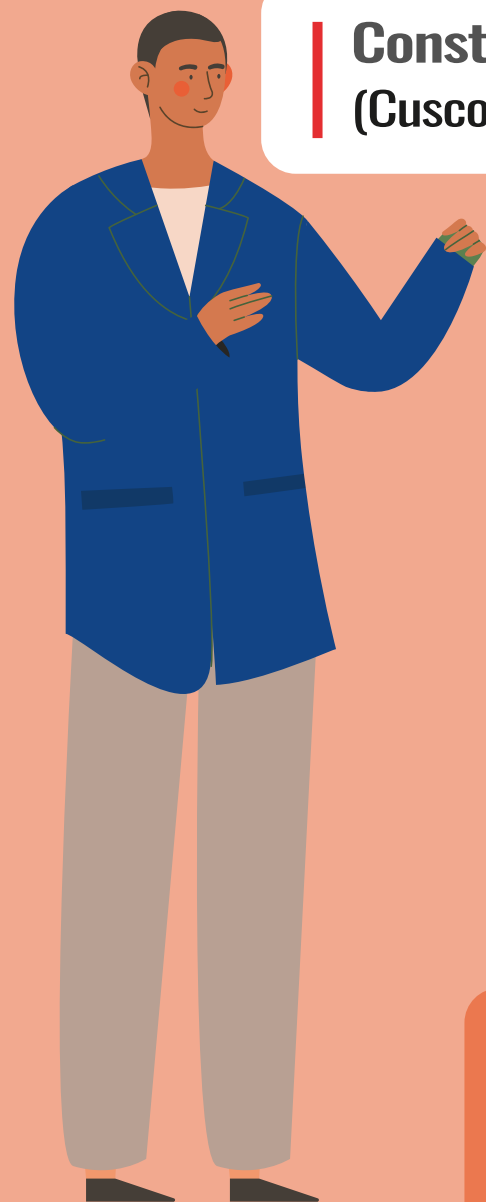
● Erakunde protekzionistei eta naturaren aldeko kanpainei laguntzea.

Lorem ipsum

04 | LURRA BABESTEN DUTEN PERTSONAK ETA EKIMENAK

Constantino Auca Chutas
(Cusco, Peru)

Biologoa da, eta azken 30 urteak naturaren defentsan eman ditu.

“Lurrak ez du bilera, lantegi edo ikerketa gehiago behar, ekintza gehiago baizik”

Purnima Devi Barman
(Assam, India)

Biologian doktorea da, eta bere ibilbidearen zati handi bat desagertzeko arriskuan dagoen zikoina laguntzaile handia salbatera zuzendu du, desagertzeko arriskuan baitago.

“Lehengoratzeko ekologikoak izugarritzko garrantzia du gure bioaniztasuna eta gure burua salbatzeko. Pertsona guztiak, espezie guztiak, bizi-hari bakar batekin lotuta gaude.”

Sheila Watt-Cloutier
(Kuujuuaq, Kanada)

Inuiten herriko lider errespetatua da, eta ingurumenaren, klima-aldaketaren eta giza eskubideen defendatzailea. 2007an, Bakearen Nobel Sarirako izendatu zuten.

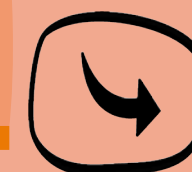
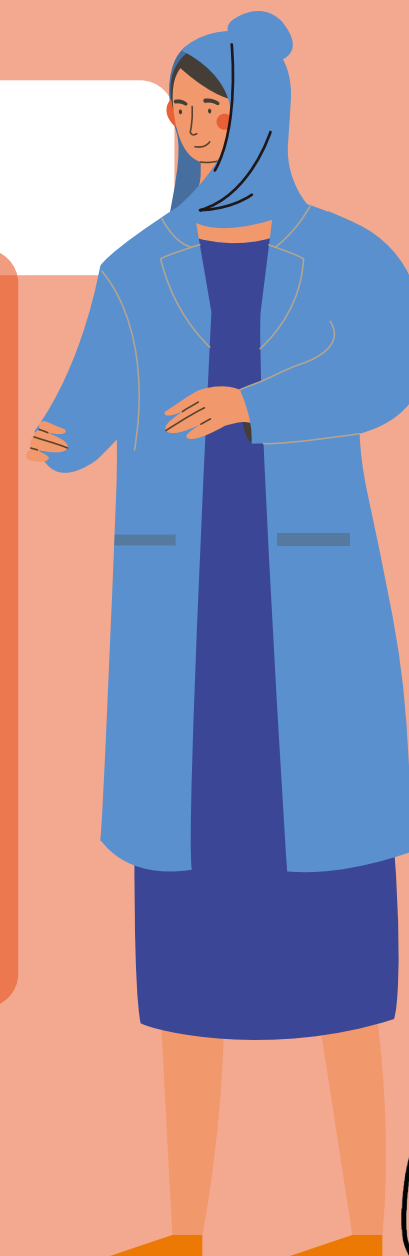
“Historian lehen aldiz, nire komunitateak aire girotuko tresnak erabili ditu. Pentsa, aire girotua Artikoan”

Souhad Azenoud
(Kissane, Marruecos)

Biologoa da, nekazari eta erlezain aditua. Ariaf Kissane nekazaritza-kooperatibaren sortzailea eta agroekologiaren aitzindari aitortua.

“Bizi garen mendiko herrixkan, klima-aldaketaren ondorioak ikusten ditugu. Jendea jabetzen da, eta honela esaten dute: ‘lehen, gariaren galburuak altuagoak ziren, eta labore horrek ez zuen fumigatzerik behar’”

05

MUNDU OSOAN LURRA ZAINTEKO HIRU EKIMEN IRAUNKOR

UNCDD Land Heroes, lurraren kontserbazioaren eta leheneratzearen bidez klima-aldaketaren aurkako proiektu asko zabaltzen lagundu zuen kanpaina.

Arenciel

Irabazi asmorik gabeko talde ekologista aitzindaria Libanon; boluntarioek zuzendutako erakunde honek gauza guztiak (osasun-hondakinetatik arropara) birziklatzeko programak abiarazi ditu 1985ean sortu zenetik.

Laramateko emakume indigenak

Peruko emakume indigenek klima-aldaketari aurre egiten diote, eta beren ekonomia bultzatzen dute; antzinako laborantza-teknikak berreskuratzen dituzte, NBE Emakumeak erakundeak Genero Berdintasunerako Funtzaren laguntzarekin.

Peru

Libano

Mali

Landa-eremuko emakumeak Malin

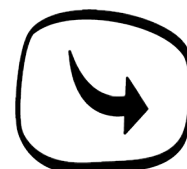
Klima aintzat hartzen duen nekazaritza adimentsuak landa-eremuko emakumeen sostengua hobetzen du Malin.

GOGOETA JARDUERAK – HAURRAK

BIDEO 1:

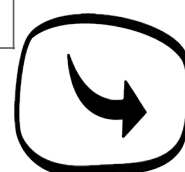
NON BIZI DA KIMU?	
HELBURUAK	
Ikasleak Kimuren istorioarekin sentsibilizatzea, basoak gure bizitzan duen garrantzia uler dezaten. Eta nolatan gertatzen diren deforestazio-prozesuak.	
MATERIALAK	DENBORA
<ul style="list-style-type: none">• KIMUren bideoa• Orrialdeak• Margoak	30 – 40 minutu
DESKRIBAPENA	
<ol style="list-style-type: none">1. Bideoaren aurkezpena ikasgelan2. Bideoa ikusi ondoren, ikasleekin hausnarketa-erronda bat egingo da, eta galdera hauek egin dakizkieke:<ul style="list-style-type: none">• Zerk eman dizue arreta gehien bideoan?• Kimuren egoera sarritan gertatzen dela uste duzue?• Nortzuk izan daitezke bi hankako animaliak?• Zergatik uste duzue basoa hiltzen dutela?3. Gogoeta egin ondoren, ikasleak Kimuren etxea edo bizi den lekua margotzera animatzen ditugu.4. Eta, azkenik, baso batean izandako esperientzia zirraragarriren bat konta eta parteka dezaten eskatuko diegu; izan daiteke ikastetxearekin edo norbere familiarekin egindako txango bat, basoan zeharreko ibilaldi bat non animaliairen bat ikusi zuten, edo perretxiko bila joandako egun bat. Azal ezazu zer sentitu zenuen, zer gustatu ote zitzaizun eta zein errepikatuko zenukeen berriro; eta ezagutzen dituzun basoen artean zein da gehien gustatzen zaizuna.	

BIDEO 2:

HELBURUAK	
Jarduera honen helburua da ikasleek naturako objektuak identifikatzea, ekosistemen eta gure ingurunearen zaintza sustatzeko.	
MATERIALAK	DENBORA
<ul style="list-style-type: none">• Kartulinak• Naturaren elementuak eta hondakinak	15 – 30 minutu

DESKRIBAPENA
<ol style="list-style-type: none">1. Saioaren aurretik, ikasleei esango zaiei etxetik ekartzeko euren ustetan naturatik datozen gauzak eta naturatik ez datozenak, ikasgelan sailkatu ahal izateko.2. Bideoaren aurkezpena.3. Bideoa ikusi ondoren, ekarri dituzten materialak azalduko dituzte, eta klasearen erdian edo eremu irisgarri batean kartulina bat jarrita, materialak sailkatu egingo dituzte naturatik datozenak eta ez datozenak. Horretarako, lehenagotik jarrita egon behar dute esaldi horiek kartulinaran.4. Azkenik, galdetuko zaie<ul style="list-style-type: none">✓ Zergatik uste duzue gauza hauek naturakoak direla?✓ Zergatik uste duzue beste hauek ez direla?✓ Kaletik edo parketik zoaztenean naturakoak ez diren gauza asko ikusten dituzue naturan?✓ Zergatik uste duzue horrelakoak gertatzen direla?

Gazteak: hausnarketa-jarduerak

1. BIDEOA

Berreskura ditzagun ekosistemak

Ikasgela lau taldetan banatuko da:

- 1) Enpresa eta merkatua
- 2) Irabazi-asmorik gabeko eta giza eskubideen aldeko erakundeak
- 3) Ingurumen-erakundeak eta animalien babes-erakundeak
- 4) Osasunerako ikerketa zientifiko eta medikoa
- 5) Hiriko herritarrak

- 1) Talde bakoitzak ordezkatzeko duen alderdi interesdunen pentsamoldean sartu beharko du, eta, ikuspegi horrekin, ikasgelak (taldeek) "Berreskuratu ditzagun ekosistemak" bideoa ikusiko du. 10 min.
- 2) Bideoa ikusi ondoren, talde bakoitzak honako gai hauei buruzko gogoeta egingo du bere taldekideekin:
 1. Zer iritzi du ordezkatzeko dugun taldeak biodibertsitatearen babesari buruz? Lehentasunezkoa al da guretzat?
 2. Zer iritzi du gure taldeak baso-soiltze edo deforestazioari buruz? Nola eragiten die deforestazioak gure jarduerari? Edo gure jarduerak nola probokatu dute baso-soiltzea?
 3. Gure taldearen ikuspuntutik, zein ekintza egin edo sustatu nahi ditugu epe laburrean baso-soiltzearen aurka? Eta epe luzera? 20 min

Ondoren, ikastaldea osoko bilkurara itzuliko da, eta taldeek banakako puntuak eztabaidatuko dituzte, eta puntu bakoitzarentzako lehentasunak eta ekintzak partekatuko. 20 min

Eztabaidaren amaieran, ikasleei dei egingo zaie hausnar dezaten ea beren hirian edo auzoan biodibertsitateaz arduratzen direnen tokiko ekimenik ba ote dagoen eta ea gure interesekoak ote diren.

2. BIDEOA

Desertifikazioa

Orain, taldeak aldatu egingo dira: lehengo "Enpresa eta merkatua" taldeak "Osasunerako ikerketa zientifiko eta medikoa" taldea ordezkatzeko du, etab.

- 1) Talde bakoitzak ordezkatzeko dituen alderdi interesdunen pentsamoldean sartu beharko du, eta, ikuspegi horrekin, klaseak (taldeek) "Desertifikazioa" bideoa ikusiko du. 5 min.
Bideoa ikusi ondoren, talde bakoitzak honako gai hauei buruzko gogoeta egingo du bere taldekideekin:
Zer iritzi du gure taldeak desertifikazioaz? Nola eragiten die desertifikazioak gure jarduerari? Edo gure jarduerak nola probokatu dute desertifikazioa?
Gure taldearen ikuspuntutik, zein ekintza egin edo sustatu nahi ditugu epe laburrean desertifikazioaren aurka? Eta epe luzera? 20 min

Ondoren, ikastaldea osoko bilkurara itzuliko da, eta taldeek banakako puntuak eztabaidatuko dituzte, eta puntu bakoitzarentzako lehentasunak eta ekintzak partekatuko. 20 min

Eztabaidaren amaieran, ikasleei dei egingo zaie hausnar dezaten ea beren hirian edo auzoan desertifikazioaz arduratzen direnen tokiko ekimenik ba ote dagoen eta ea gure interesekoak ote diren.

Elkarren arteko hausnarketa

Taldeetako murgiltze-jardueren ondoren, klasea osoko bilkurara itzultzen da, bakoitzak berriro bere burua bakarrik ordezkatzuz.

Ariketa hau egin ondoren nola sentitzen diren partekatzera gonbidatzen zaie ikasleei.

Zer deritzozu ikusi dituzun bideoei? Zer zenekien aurretik? Zer ez zenekien?

Zer deritzozu taldeetan sortu diren gogoetei? Eta abian jarri beharreko ekintzez? Ba al dira jorratu ez diren beste batzuk?

Zure ustez, zer egin dezakezu gizabanako eta klase gisa gai horiei aurre egiteko eta erantzuteko?

Bideoko istorio edo proiektuez gain, ba al daude inspiratzen zaituzten beste istorio edo proiektuak?

